

# Spis treści

|            |   |
|------------|---|
| Wstęp..... | 7 |
|------------|---|

## Część I

### Badania naukowe i technologiczne w strukturze organizacyjno-prawnej Unii Europejskiej

|                                                                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Unia Europejska, Wspólnoty Europejskie .....                                                                                                | 11 |
| 2. Członkowie Unii Europejskiej .....                                                                                                          | 12 |
| 3. Podstawy prawne działania Unii Europejskiej .....                                                                                           | 13 |
| 3.1. Europejska Wspólnota Węgla i Stali - EWWS .....                                                                                           | 13 |
| 3.2. Europejska Wspólnota Gospodarcza - EWG .....                                                                                              | 14 |
| 3.3. Europejska Wspólnota Energii Atomowej - EURATOM .....                                                                                     | 15 |
| 3.4. Jednolity Akt Europejski .....                                                                                                            | 16 |
| 3.5. Traktat o Unii Europejskiej .....                                                                                                         | 17 |
| 4. Etapy rozwoju prawno-organizacyjnych podstaw współdziałania<br>w sferze badawczo-rozwojowej krajów członkowskich<br>Unii Europejskiej ..... | 21 |
| 5. Główne instytucje Unii Europejskiej .....                                                                                                   | 25 |
| 5.1. Parlament Europejski .....                                                                                                                | 27 |
| 5.2. Rada Europejska .....                                                                                                                     | 28 |
| 5.3. Rada (Ministrów) Unii Europejskiej .....                                                                                                  | 28 |
| 5.4. Komisja Europejska .....                                                                                                                  | 29 |
| 5.5. Trybunał Sprawiedliwości .....                                                                                                            | 34 |
| 5.6. Trybunał Obrachunkowy .....                                                                                                               | 35 |
| 5.7. Komitet Ekonomiczno-Społeczny .....                                                                                                       | 35 |
| 5.8. Komitet Regionów .....                                                                                                                    | 35 |
| 6. Instytucje wykonawcze i doradcze w zakresie polityki<br>naukowo-badawczej i naukowo-technicznej Unii Europejskiej .....                     | 35 |
| 7. Finanse Unii .....                                                                                                                          | 39 |
| 8. Procedury prawodawcze .....                                                                                                                 | 41 |
| 9. Suwerenność państwa, a członkostwo w Unii .....                                                                                             | 45 |
| 10. Stosunki Polski z Unią Europejską .....                                                                                                    | 46 |

## **Część II**

### **Działalność naukowo-badawcza i rozwojowa Unii Europejskiej**

|                                                                                                                                                    |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w państwach członkowskich Unii Europejskiej .....</b>                                            | <b>52</b> |
| <b>2. Ocena poziomu działalności naukowej i technicznej w Europie zawarta w publikacjach Komisji Europejskiej - organu wykonawczego Unii .....</b> | <b>66</b> |
| <b>3. Założenia polityki naukowej, badawczej i rozwojowej Unii Europejskiej .....</b>                                                              | <b>68</b> |
| 3.1. Kształcenie-badania-demonstracje i innowacje .....                                                                                            | 72        |
| 3.2. Związki polityki naukowej, badawczej i rozwojowej Unii Europejskiej z realizowanymi przez nią politykami szczegółowymi .....                  | 74        |
| <b>4. Programy Ramowe i programy szczegółowe .....</b>                                                                                             | <b>76</b> |
| 4.1. Programy Ramowe .....                                                                                                                         | 76        |
| 4.2. Analiza porównawcza kolejnych programów ramowych .....                                                                                        | 86        |
| 1) Badania dotyczące energii .....                                                                                                                 | 86        |
| 2) Badania nad techniką informacji i techniką łączności .....                                                                                      | 87        |
| 3) Badania w zakresie technologii przemysłowych i nauk przyrodniczych .....                                                                        | 87        |
| 4) Badania środowiskowe .....                                                                                                                      | 88        |
| 5) Nowe dziedziny .....                                                                                                                            | 88        |
| 4.3. Programy szczegółowe .....                                                                                                                    | 89        |
| Program "Kapitał ludzki i mobilność zawodowa" .....                                                                                                | 90        |
| Program VALUE - wykorzystanie wyników badań naukowych i technicznych .....                                                                         | 93        |
| 4.4. Programy i inicjatywy o szczególnym znaczeniu dla przedsiębiorstw małych i średnich .....                                                     | 95        |
| <b>5. Formy popierania badań oraz kryteria i tryb przyznawania środków na finansowanie projektów badawczych przez Komisję Europejską ....</b>      | <b>98</b> |
| 5.1. Badania kontraktowe, obustronnie finansowane .....                                                                                            | 99        |
| 5.2. Finansowanie koordynacji badań .....                                                                                                          | 101       |
| 5.3. Badania własne Unii Europejskiej .....                                                                                                        | 102       |
| 5.4. Uczestnictwo przedsiębiorstw, jednostek badawczych oraz szkół wyższych w realizacji projektów finansowanych przez Unię .....                  | 103       |

|                                                                                                                                                               |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>6. Znaczenie współpracy w ramach Unii Europejskiej dla rozwoju badań, podnoszenia kwalifikacji badaczy i konkurencyjności przemysłu .....</b>              | <b>106</b> |
| 6.1. Struktura uczestnictwa i finansowania współpracy w państwach członkowskich .....                                                                         | 106        |
| 6.2. Wpływ badań finansowanych przez Unię na rozwój współpracy ponadnarodowej .....                                                                           | 108        |
| 6.3. Wpływ na podniesienie kwalifikacji pracowników naukowych i badawczo-technicznych .....                                                                   | 109        |
| 6.4. Wpływ na podniesienie konkurencyjności przemysłu .....                                                                                                   | 110        |
| 6.5. Ogólna ocena znaczenia programów ramowych i szczegółowych ....                                                                                           | 111        |
| <b>7. Inicjatywy współpracy w dziedzinie badań i rozwoju podejmowane w skali wykraczającej poza Unię Europejską na podstawie porozumień rządowych.....</b>    | <b>112</b> |
| 7.1. Program COST .....                                                                                                                                       | 112        |
| 7.2. Program EUREKA .....                                                                                                                                     | 113        |
| 7.3. Wielkie urządzenia i programy badawcze .....                                                                                                             | 114        |
| <b>8. Współpraca naukowo-techniczna Unii Europejskiej z europejskimi krajami trzecimi.....</b>                                                                | <b>115</b> |
| 8.1. Współpraca naukowo-techniczna z krajami EFTA .....                                                                                                       | 115        |
| 8.2. Współpraca naukowo-techniczna z krajami Europy Środkowej i Wschodniej (łącznie z krajami Bałtyckimi, bez pozostałych krajów b.ZSRR) .....                | 116        |
| 8.3. Współpraca naukowo-techniczna z krajami b.Związku Radzieckiego (bez krajów Bałtyckich) .....                                                             | 130        |
| 8.4. Zakres i ogólne zasady uczestnictwa krajów nie należących do Unii Europejskiej w programach B+R UE innych niż INCO .....                                 | 134        |
| 8.5. Specjalne programy Unii Europejskiej dotyczące energii atomowej otwarte dla krajów trzecich .....                                                        | 136        |
| <b>9. Współpraca naukowo-techniczna Unii Europejskiej wykraczająca poza granicę Europy .....</b>                                                              | <b>137</b> |
| 9.1. Współpraca z nieeuropejskimi krajami uprzemysłowionymi .....                                                                                             | 137        |
| 9.2. Współpraca z krajami rozwijającymi się .....                                                                                                             | 138        |
| <b>10. Wytoczne dla Piątego Programu Ramowego "Badania europejskie na usługach ludności" Czego oczekujemy od badań europejskich na początku 21 wieku.....</b> | <b>139</b> |
| 10.1. Założenia podstawowe.....                                                                                                                               | 139        |
| 10.2. Przejście od Czwartego do Piątego Programu Ramowego.....                                                                                                | 143        |

|                                                                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 10.3. Ogólne podstawy Piątego Programu Ramowego .....                                                              | 145        |
| 10.4. Struktura i nakłady finansowe Piątego Programu Ramowego .....                                                | 149        |
| 10.5. Wdrażanie projektów badawczych (implementation) .....                                                        | 157        |
| 10.6. Wspólny Ośrodek Badawczy-Joint Research Center (JRC).....                                                    | 160        |
| 10.7. Wnioski wynikające z przygotowań do powołania<br>Piątego Programu Ramowego .....                             | 161        |
| <b>11. Podsumowanie i wnioski .....</b>                                                                            | <b>163</b> |
| <b>Wykaz literatury .....</b>                                                                                      | <b>168</b> |
| <b>Instytucje Unii Europejskiej.....</b>                                                                           | <b>181</b> |
| <b>Programy i projekty badawcze i pomocnicze Unii Europejskiej<br/>i współdziałających z Unią organizacji.....</b> | <b>187</b> |